ఆంధ్రభూమి

వారపత్రిక

ఆదివారం, 19-7-1964

గడచిన రోజులు

(13)

(జూన్ 7వ తేది సంచికతరువాయి)

జైలు-జైలులో అనుపత్రి

జైలు అంటాక వరకంలా ఉన్నాగుడ్డిలో మెరుగన్నట్లు, కొంచెం దయతో చూచే వారిలో డాక్టరు ముఖ్యంగా వుంటాడు. డాక్టరు చేయికి, చేతకు మాత్రంతిరుగుండదు. ఆ సు పత్రి లో యిష్టమొచ్చిన సౌకర్యాలు యివ్వవచ్చును. కొంచెం మాట మంచివుంటే డాక్టరే మనవెంట తిరుగుతాడు. ఇంత ఇంధిఖానాలో వుంటినా జైలు అధికారులకు కూడా మనలవందరివిధదో విధంగా తృప్తిపరుస్తు వుంటూనే వుంటుంది. అంతా జైలర్ ఖాన్ లాగా క్రూరులు వుండరు! ఎందు చేతనంటే, మనిషికి పాము ను చూస్తే ఎంత భయమో, పాముకి కూడా మనిషిని చూస్తే అంతే భయం. అయితే అలిపిక్కలగావుంటే పాము పగబట్టవచ్చు మనిషి కాక భాగ్యములో పాము నిచంపవచ్చు!

వెలూరులో అసిస్టెంటు డాక్టర్ గా జాన్సాయిమేటు డాక్టర్ శ్రీనివాసరావు ఉండేవారు. అందుచేత అప్పుడప్పుడు బయట పంగతులుతీసుకొచ్చి చెవులో ఉండేవారు. ఆ మనుకూడా మాతో పాటు తదువు కొన్న రోజుల నుంచి అర్థరు పేపే వాళ్ళలో ఒకడు. వచ్చిన వప్పుడు ఆప్తమాపీగా కాన్పేవు కబుర్లు చెప్పేవారు. ఇప్పట్లో వాకు అనువతిని నిరోధించలేదు కనుపించలేదు. అప్పుడు వున్నవారిలో శ్రీ అనివాళలిగాన చెట్టియార్ గారికి తరుచు పుత్రసంతానం వుంటేత కి.శ వెలలు అయిన తరువాత అక్కడ కొచ్చి మద్రాసుకు మార్చి విడుదల చేశారు.

కరైకుడినుండి — డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యంగారు వుండేవారు వారు పెద్ద పేరుమోసిన వర్తను. కరైకుడిలోనే ప్రాక్టీసు చేసేవారు మంచి హుషారుగా తిరుగుతూ ఉండేవారు. వారికి గుండె ఎన్ లేరేటి పై ఆ ఫోటోలో సగ భాగం అయినగుండె ఆక్రమించుకొని వుండేది. అంటే పెద్ద గుండెకాయ ఎన్ లార్జ్ అయిందన్నమాట. ఇదిచూసి జైలు డాక్టరుకు పెదురుగా వుండేది. ఇంత పెద్దగుండె పెట్టుకొని యీయన అంత చురుకుగా ఎట్లా పని చేస్తున్నారా అని, ఆ ఫోటో చూసి అయిన్ని గవర్నమెంటు వారు వరికి వేపెయ్యా వచ్చు. కాని అయన గుండె రాతిగుండె అవటంచేత అయనకు ఏ అవదాలేకుండానే తరువాత వాకాపాపాలేజైలునుండినిడుదలయ్యారు తదువరి కాలాకాలం మద్రాసులో ఎంఎల్ ఏ.గా వుండేవారు.

మా డాక్టర్లు ము కా అంటాచేరి ఆర్కుడ రోగుల కవయంలో కావలిసిన మాకాన్నీ చూచేవాళ్లం. ఎవరికైనా అస్వస్థత ఎక్కువైతే వెంటనే అక్కడ జిల్లా అనుమతికి పంపడమో లేకపోతే తిన్నగా మద్రాసు జనరలు అనుమతికి పంపడమో జరిగేది. సాధారణంగా మద్రాసే పంపేవారు మన కెందుకీ బాధ్యతఅని. కొంచెం రోగం ముదిరితే వదిలివేళే అరికేతలు వెంట్ జాబ్జికోటలోనే వుండటంచేత విడుదల కావలిసిన వరిక్షతులు పర్వడినా వెంటనే జాగరూకా! అనకాశం దొరికేది. అలా విడుదల కాకుండా మద్రాసుదాకా వెళ్ళి తిరిగి వచ్చి వారిలో లాయరు సుబ్బరి సూర్యనారాయణరావు, కంభం నుంచి వచ్చిన పత్రనారాయణ ఒకరు

సూర్యనారాయణ ఏ సాదు లాంటి మాసి గడ్డవలుగులు వంటే వాడు నోటితో బరువుగల రాళ్ళుఎత్తి పక్కన పెట్టు కొన్న "పైల్ మాన్" అయినా తెలుగులో చాలా కడుపునొప్పి తోను. బంక విరోచనాలతోను అస్వస్థుడాయి ఆ కడుపునొప్పి బాధ ఆస్పటి వరకు వదలక ఆ పాత ఆరోగ్యం మళ్ళా కనిపించలేదు

"క్లోజ్డ్ విజన్"లో చాలామందివుండే వారు దాదాపు నాలుగు అయిదు సంవత్సరాలు దివరకు వుండేవారు మొత్తం మీద ఇల్లూరు కిలోష్ణ స్థితికూడా బాగానే వుండేది వెళ్ళిన 10.15 రోజులల్లో జైలు ఉనికానికి "క్వారంటైను"లో నే అలవాటుపడ్డారు "క్లోజ్ విజన్" కి వదిలిపుచ్చటికి జైలుకు పాత శాపులు అయ్యాయి

"క్లోజ్ విజన్"లో నేను ప్రజాకాపు కలిసివుండే వాళ్ళం. మా ఫోటో విభాగాలలో ఎన్నో ప్రయోగాలు చేసేవాళ్ళం. సాయిబాత ఇద్దరు గోదుమకాయలు కాల్చి తొలకూరా పుల్లి పాయలు వేసి వుడకపెట్టి సాపులో వేసి కూరచేసేవాళ్ళం. ఈ కూర బాగుంటుందని మాతో పొత్తుకు వచ్చే వాళ్ళు కొంతమంది స్నేహితులు లేక పోతే పెరుగులో "టమాటో" కాయలు వేసి పెరుగువచ్చడి చేసేవాళ్ళం ఇలా ఏదో మార్చిమార్చి ఆహార విహారాలలో మార్పులు చేసే వాళ్ళం! "పాటింగా సమ్మకు కూటిమీద లోకం" అని జైలులో అన్ని పనులలోనికి ముఖ్యమయినవని భోజనం చేయటం. అదీ మేమే చేసుకొని తినాలినుక మా ఇష్టమొచ్చినట్లు చేసుకుతినేవాళ్ళం!

ఆహారం విషయం అయిన తరువాత విహారం ముఖ్యం. ఈ విహారం లేకపోతే విరామ సమయంలో ఈ ఆహారం బరువెక్కి అజీర్తి రోగాలు, మనస్సు బరువెక్కి మనోరోగాలకు దారితీస్తుంది. అందుచేత మా 'విరామం' అంటా ఎలాటి విహారాలతో గడపేవాళ్ళమో చూద్దాం.

అన్నిటికంటె మనం అంటా చేరి నప్పుడు చెప్పుకునే కబుర్లు అందులో సోది కబుర్లు. వాడిట్టా విడిట్లా అని ఏదో కబుర్లు చెప్పుకోటం, తరువాత లోకపు కబుర్లు వేసే పేపర్లు చదువు కోటం. పేపర్ల మీద మొదటఆరు వెలలో వున్న సెన్సారు మన పూతలు లేకుండానే వస్తాయి. అందుచేత బయట వాళ్లు చదివినట్లే అన్ని పేపర్లు చదివేవి. చదువుకునేవాళ్ళం వుప్పకాలు మనకు కావలిసినవి బయట నుండి తెప్పించుకునేవాళ్లం ఎవరి దగ్గర నుంచి ఏ పుస్తకాలుంటే వారి దగ్గర తీసుకొని చదువుకునేవాళ్లం. నేను మాత్రం కావలిసిన "వైద్య గ్రంథాలు" తెప్పించుకొని వచ్చిన వైద్యం మరచిపోకుండా చదువుకుంటే వాడని, దానికి సహాయం మా గురువుగారు డాక్టర్ ఆమంచర్ల చలపతిరావుగారు కూడా సహాధ్యాయులుగా వుండేవారు వారితో ముఖ్యంగా కంటి వైద్యాన్ని గూర్చి చదువుతూ వుండేవాడిని.

డాక్టర్ ఆమంచర్ల చలపతిరావు గారు బహుముఖాగ్రబుద్ధి అతరహవ్యక్తులలోఉండే చిన్న లోపాలు వారిలో కూడా వున్నాయి అంటే ముక్కుకు అతిసూటిగా పోయే మనిషి! దానిలో వున్న లోపాలు లోకాని కంటపట్టికి తెలిసినవి. ఎవరితో ఎక్కువ సోదిగా కబుర్లు చెప్పరు. కొంచెం మా భాషా సుబ్బారావుగారు వ్రతి అని చెప్పాలి. అయన వనిపదో అయన చూసుకోటం తప్ప మరో ఊసు పెట్టుకొనేవారుకారు. ఎవరితోనూ కలవనివారితో ఏదో పనిపెట్టుకోటం వాళ్ళలవాటుకాబట్టి. యిద్దరం కలిసి ఉదయాన్నే కాఫీ తాగగానే కూర్చొని వైద్యగ్రంథాలు చదువుతూ ఉండేవాళ్ళం. డాక్టరుగారు 1926—30 లలో ప్రాక్టీసు పెట్టారు, ఆరోజులలో జిల్లావైద్యాధికారులంతా సాధారణంగా తెల్లవారుండేవారు. వారిని ఐ ఎస్..ఎస్ అని పెద్ద జీతాలతో ఐ సి ఎస్. వారి లాగే ఉద్యోగాలలో వుండేవారు

జిల్లా మొత్తంమీద వారే పెద్ద వైద్య నిపుణులని ప్రతి వారు ప్రాణం మీదికి వచ్చిన వారిని వారికి చూపిస్తూ వుండేవారు. చలపతిరావుగారు ఒక పట్టుదలతో పైపైనటు ప్రాక్టీసుచేసేవారు. అదేమిటంటే యీ తెల్లగాని నల్లగాని జిల్లా వైద్యాధికారులకు మనకంటె ఎక్కువ ఏమీ తెలియదని నిరూపించాలని. ఈ పట్టుదలతో కావలిసిన మైక్రోస్కోపు మొదలైన వరిక్షలు అన్ని పెట్టుకొని శ్రద్ధగా పనిచేసేవారు. అందుచేత త్వరలోనే మంచి ఖ్యాతి సంపాదించారు. గుంటూరులో పెద్ద డాక్టర్లని పేరు మోశారు, కంటి వైద్యంలో కూడా శ్రద్ధగా నేర్చుకొని గవర్నమెంటు ఆసుపత్రిలో కూడా గౌరవ వైద్యులుగా కంటి విభాగంలో పనిచేశారు. "అంత పట్టుదలగలమనిషి" వారిది ప్రపథమంగా నా పరిచయం తెలుగులోనే.

వారు వైద్యంలో వారికి కలిగిన రెండు మూడు అనుభవాలను నాకు చెప్పారు అవి నా మనస్సులో బాగా నాటుకుపోయినాయి. వైద్యం ప్రారంభించినొత్తలో ఎవరొచ్చినా ఇంటికివచ్చి చూడాలంటే తన ఫీజు ఇదురూపాయ అనిచెప్పేవారు. ఆ సమయానికి ఒకరోజున ఒకరు వచ్చి తమ యింటికి దయచేయవలసిని కోరారట అదురూపాయలు తెమ్మన్నారట వాడు పల్లెటూరిగ్రామపుమిరాసదారుకలిసిపల్లెర మంచాలు బానలు అరాలు. బేడలు, అల్మారాలు గోడలకు తెల్లర రూపంలో అయిదు రూపాయలు తెచ్చి జిల్లా మీద పోగాడట. అప్పటి నుండి ఎవరిని

పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థ: ప్రజాస్వామ్యం

నూతనంగా స్వతంత్రం సంపాదించుకున్న అనేక దేశాలలో స్వాతంత్ర్య పరిరక్షణతో పాటు ప్రజాస్వామికపు మనుగడ కూడా ప్రభావ సమన్వయంగా పరిణమించింది స్వతంత్ర పైదేశిక విధానంతో జాతీయ ఆర్థిక పురోగమనానికి ప్రశిష్ట మార్గాన్ని అవలంబిస్తూ అటు స్వతంత్రాన్ని పరిరక్షించుకుంటూ ఇటు ప్రజాస్వామ్యాన్ని గ్రామసీమల వరకూ విస్తరింపచేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాము

ప్రజాస్వామ్యం

ప్రజాస్వామ్యం ఒక రాజకీయ సూత్రం పరిపాలనా విధానంమాత్రమే గాక జీవితవిధాన కూడా; ప్రజా జీవితంలో ఏదో ఒక అంతస్థుకు మాత్రమే పరిమితం అయితే ప్రజాస్వామ్యపు పూర్ణ వికాసం వుండదు, జాతిజీవితంలో గ్రామస్థాయినుండి కేంద్రస్థానం వరకు ప్రజావాణి వినిపించాలి పరిపాలనా పూర్ణ ప్రతిబింబస్థులో ప్రజాప్రతినిధులు పనిచేయాలి. పల్లెపట్టునుండి ముఖ్య పట్టణం వరకూ, గ్రామపథనుండి లోక సభవరకూ ప్రజా పరిపాలనా ప్రగతి కోసం చాలి. ఇదే పంచాయతిరాజ్ విధానాలకు మూలకందం. ఇదే మహాత్ముని సందేశం ఇదే గాంధీయజీనికి పక్రమ పరిణామం,

మహాత్ముని నాయకత్వాన భారత దేశం జాతీయత విధానాల ద్వారా స్వరాజ్యం సంపాదించింది. ప్రధాని నెహ్రూ నాయకత్వాన స్వరాజ్యాన్ని సురాజ్యంగా మార్చేందుకు ప్రగతి శీలంతో, ప్రణాళికా పథంలో పురోగమించింది. ఉత్తమం, ఉన్నతం అయిన లక్ష్యాలతో పాటు లక్ష్యసాధనకు అన్వేషించే. అనుసరించే మార్గాలు కూడా ఉదాత్తమైనవి. ప్రశస్తమైనవి కావాలని మహాత్ముని ప్రవచనం. భారతజాతి పర్వరచుకున్న ఆదర్శాలు, ఆశయాలు ప్రజాస్వామికాధ్యక్షులు, ప్రజా స్వామిక నేతల్లో సాధించుకోవాలని నెహ్రూ పరమాశయం. ఆ ఆశయానికి అనుగుణంగానే జాతీయ, అంతర్జాతీయ విధానంతో కార్యక్రమాలు రూపొందించబడ్డాయి. ఇందులో స్వతంత్రసముపార్జనానంతరం గ్రామీణభారతంలో శాంతియుత విప్లవానికి బాంధీప్రస్తావన చేసిన పంచాయతీరాజ్ విధానాన్ని ప్రధానంగా పేర్కొనవలసి ఉంది

అధికార వికేంద్రీకరణ

"పంచాయతీరాజ్" ప్రధానంగా అధికార వికేంద్రీకరణ సూత్రం పై రూపొందించబడింది. పరాయి పాలన పోయింది అధికారం సబల హస్తగతం అయింది రాష్ట్ర దేశ కేంద్రాల్లో అధికారం కేంద్రీకృతం కాకూడదు పట్టణాల్లో, ముఖ్యపట్టణాల్లో-పెద్దలుకొద్ది మంది చేతుల్లోనే ఉండడంకాదు రక్షితం ప్రజానీకం గ్రామసీమల్లో నివసిస్తున్నారు. అసంఖ్యాకమైన గ్రామాల సముదాయమే జాతి జీవితానికి ఒరవడి పెట్టేది గ్రామం కుంగిపోతే దేశం కృశిస్తుంది. నవజీవనంలో మారిన దైత స్వరంతో, నిండు ఉత్సాహంతో పల్లెసీమ పూర్ణవికాసం చెందాలి పూర్వం లండన్‌లో మీటనొక్కితే ఢిల్లీపట్టణం పనిచేసింది ఈనాడు గ్రామం గుండెలో పెరిగే అశలు ఆశయాలు ఆదరించి స్వీకరించి అధికార కేంద్రాలు పని చేయాలి. ఈ ఆశయాలు - ఆదర్శాల నుండి ఉద్భవించిన ఆదర్శమే పంచాయతీ రాజ్యం.

ఇది ఒక ఆదర్శం మాత్రమే కాదు కార్యాచరణ విధానంకూడ. ఇది ఒక ప్రయోగం మాత్రమే కాదు; శాశ్వత జాతీయ జీవన మూలసూత్రం కూడ. పంచాయతీరాజ్ ప్రజాస్వామ్యానికి మూలాధారం; పట్టణాలు గ్రామాలు పాంచాయతీ అధికారాలకి ప్రాథమిక పక్రధాన కేంద్రం.

దేశవ్యాప్తమైన ఉద్యమం

కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంటు జాతీయ విస్తరణ పథకాలు 12సంవత్సరాల క్రితం ప్రారంభించబడ్డాయి.

దేశంలో ప్రత్యేకంగా పంచాయతీ రాజ్ నిర్మాణానికి దారితీసింది బల్వంతరాయ్ మెహతా కమిటి రిపోర్టు. పథకాన సూత్రాలు ప్రస్ఫుటంగా పేర్కొనబడిన సిఫారుసులు ప్రాతిపదికగా పంచాయతీ రాజ్ రూపొందించబడింది. 1959 అక్టోబరు మాసం రెండవ తేదీ మహాత్ముని జన్మదినాన ప్రారంభం అయింది; రాజస్థాన్‌లో పంచాయతీరాజ్. ఆదే సంవత్సరం నవంబరు ఒకటవతేదీ ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆవతరణ దినోత్సవంనాడే ప్రారంభించబడింది ఆంధ్రప్రదేశ్ లో, దేశంలో 10రాష్ట్రాల్లో పంచాయతీ అమల్లో ఉంది, రాష్ట్రంలో అన్ని ప్రాంతాల్లో పంచాయతీరాజ్ సంస్థలునవ జీవనానికి బాంధీ పక్రస్తావన అదే మన భావి జీవితానికి ఒరవడి.

ప్రజారథం కదిలింది

పరాధీన భారతంలో ప్రభుత్వ యంత్రాంగం కేవలం పన్నుల వసూళ్ళకు శాంతి భద్రతల సంరక్షణకు వినియోగపడింది. స్వతంత్ర భారతంలో ప్రభుత్వ లక్ష్యం. లక్షణాలు మారాయి క్షేమరాజ్య నిర్మాణం. సోషలిస్టు వ్యవస్థ సంస్థాపన-పక్రణాళికాబద్ధమైన పురోగతి పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామిక విధానాలు పక్రధానధ్యేయాలుగా ఉన్నాయి

పక్రభుత్వ విధానాలు పక్రభుత్వోద్యోగుల పరంగా అమలుజరగాలి ప్రజాస్వామ్యంలో పక్రణాళికా నిర్వహణ ప్రజాసహకారంపై ఆధారపడి ఉంటుంది ఇటు పక్రజాపక్రతినిధులు అటు ప్రభుత్వోద్యోగులూ, పక్రణాళిక నిర్వహణలో సమాన భాగస్వాములుగా ముందడుగువేసే కార్యరంగం పంచాయితీరాజ్. పక్రభుత్వ కార్యకలాపాల పట్ల ప్రజాసహకారం కోసేరోజు మారి పక్రజాకార్యక్రమంలో ప్రభుత్వం పాల్గొని సహకరించే విధానం పై పంచాయితీరాజ్ నిర్మరించింది. పక్రణాళిక నిర్మాణం కేవలం అధికార కేంద్రస్థానాల్లో జరిగేదిగా గాక సమాజపు అడుగు పొరల్లో పేరుకున్న సమస్యల పరిష్కార మార్గాలతో క్రిందినుండి మీదికి పెరిగి ఉంటోంది. పంచాయితీరాజ్ శకంలో పక్రజల్లో స్వయంశక్తి పురికొల్పి. స్థిరయ పక్రతిభను మేల్కొల్పి స్వావలంబన సమిష్టి, సహకార కృషిపై నిదాణమైన గ్రామజీవితాన్ని నవచైతన్య విలసితంచేసి గ్రామాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు అమలుచేసే బాధ్యతా యుత పరివర్తన పక్రజాజీవితంలో కలిగింది. త్రవ్వుచునికి - తట్టమోతా పేద జనం కదిలింది పార, గునపంచేతపట్టి, రోడ్డు, మ్కాలునిర్మించి, గ్రామం రూపురేఖ మారేటట్లు పక్రజాసీకం. అరుపులు, ఎరుపులు. పంచి. పాడి.- పంటా పెంచి. గ్రామ సౌభాగ్యం పెంచేదు. జనాలా కదిలి భుజం భుజం కలిపి, డొంకా తుప్పా కొట్టి-వాగులు వళ్ళు, కట్టి పొలం, పంటా పెంచి. ప్రజారథం పురోగమించింది. ఈ పైత్యయాత్ర అనంతయాత్ర యీ ఉత్సాహం. నిత్యోత్సాహం కావాలి. పేదరికం పేరుకు పోయింది అవిద్యా, అజ్ఞానం తర తరాలుగా తిష్టవేసుకున్నాయి. అర్థికరంగంలో మనం ఎదుర్కొనే యీ పరమ శత్రువులతో జరిపే పోరాటం పక్రజల కవలం పన్నుల వసూళ్ళకు శాంతి భద్రతల సంరక్షణకు వినియోగపడింది. స్వతంత్ర భారతంలో ప్రభుత్వ లక్ష్యం. లక్షణాలు మారాయి క్షేమరాజ్య నిర్మాణం. సోషలిస్టు వ్యవస్థ సంస్థాపన-పక్రణాళికాబద్ధమైన పురోగతి పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామిక విధానాలు పక్రధానధ్యేయాలుగా ఉన్నాయి

పక్రభుత్వ విధానాలు పక్రభుత్వోద్యోగుల పరంగా అమలుజరగాలి ప్రజాస్వామ్యంలో పక్రణాళికా నిర్వహణ ప్రజాసహకారంపై ఆధారపడి ఉంటుంది ఇటు పక్రజాపక్రతినిధులు అటు ప్రభుత్వోద్యోగులూ, పక్రణాళిక నిర్వహణలో సమాన భాగస్వాములుగా ముందడుగువేసే కార్యరంగం పంచాయితీరాజ్. పక్రభుత్వ కార్యకలాపాల పట్ల ప్రజాసహకారం కోసేరోజు మారి పక్రజాకార్యక్రమంలో ప్రభుత్వం పాల్గొని సహకరించే విధానం పై పంచాయితీరాజ్ నిర్మరించింది. పక్రణాళిక నిర్మాణం కేవలం అధికార కేంద్రస్థానాల్లో జరిగేదిగా గాక సమాజపు అడుగు పొరల్లో పేరుకున్న సమస్యల పరిష్కార మార్గాలతో క్రిందినుండి మీదికి పెరిగి ఉంటోంది. పంచాయితీరాజ్ శకంలో పక్రజల్లో స్వయంశక్తి పురికొల్పి. స్థిరయ పక్రతిభను మేల్కొల్పి స్వావలంబన సమిష్టి, సహకార కృషిపై నిదాణమైన గ్రామజీవితాన్ని నవచైతన్య విలసితంచేసి గ్రామాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు అమలుచేసే బాధ్యతా యుత పరివర్తన పక్రజాజీవితంలో కలిగింది. త్రవ్వుచునికి - తట్టమోతా పేద జనం కదిలింది పార, గునపంచేతపట్టి, రోడ్డు, మ్కాలునిర్మించి, గ్రామం రూపురేఖ మారేటట్లు పక్రజాసీకం. అరుపులు, ఎరుపులు. పంచి. పాడి.- పంటా పెంచి. గ్రామ సౌభాగ్యం పెంచేదు. జనాలా కదిలి భుజం భుజం కలిపి, డొంకా తుప్పా కొట్టి-వాగులు వళ్ళు, కట్టి పొలం, పంటా పెంచి. ప్రజారథం పురోగమించింది. ఈ పైత్యయాత్ర అనంతయాత్ర యీ ఉత్సాహం. నిత్యోత్సాహం కావాలి. పేదరికం పేరుకు పోయింది అవిద్యా, అజ్ఞానం తర తరాలుగా తిష్టవేసుకున్నాయి. అర్థికరంగంలో మనం ఎదుర్కొనే యీ పరమ శత్రువులతో జరిపే పోరాటం త్రిళాకాలలో అతి ఇదు పేదసక్రజలు. పక్రణాళికా విజయం అదుకనహనా - కీలకా కావాలి. పేదా సత్వరాత సాధనకు పక్రజాసహకారం కావాలి పైనుండి నిధులు పేరింది సాధికంగా పనిచేయకపోతే నాత్రి మే కాదు స్థానిక వనరులను సహకార పక్రజాశక్తులను వినియోగించాలి అధికారం అధికతరం కావాలనే కోరికతన్నా బాధ్యతలు మరింత పైన వేసుకోవడం అవుతుంది నిరక్షరక్షులు నిరుపేదలు గ్రామాలల్లో కొల్లలు-కొల్లలు వీరిని అవరలో ఆదుకోండుకు. అవసరాలకి ఆసరా ఉండేదుకు. వరపతి సంపూర్ణ పూర్ణ వికాసంచేసి పనిచేయాలి ప్రజాశిక్షా ప్రయోజనాలు పేదజనానికి అందుబాటులో లేకుంటే విత్తంతేత విద్యాదేత పై మెట్టులో ఉన్న కొద్దిమందికి హస్తగతం అయితే. పక్రణాళికాతత్వం దెబ్బతింటుంది జీవితయోగాలు పెరుగుదల మృగ్యం అవుతుంది. అందుకే పేద పక్రజకోసం ప్రత్యేక పథకాలు ప్రణత్వం వేసింది. పంచాయితీరాజ్ సంస్థల ఆదాయంలో కొంత బాగా పాలకోటాయించాలని నిర్ణయించారు. అధికతర వ్యవసాయోత్పత్తి "పేజీ ప్రోగ్రాం" లోంది. వెనకబడ్డ ప్రాంతాల్లో పైకి పథకాలు పక్రజల పెట్టుబడులు వృద్ధి ఉపాధులు సత్వర పరిష్కరణగా కల్పించేందుకు గ్రామీణ పరిశ్రమలు అధికతరంగా వెలకొల్పబడాలి. ఇందు నిమిత్తం దీర్ఘకాలిక పథకాలు, విస్తృతంగా నిర్మించబడాలి. ఈ అశయాలతో పక్రభుత్వం చేపట్టిన కార్యక్రమాలు అయిదేడం కాగానే అధిగ్రాం.

భావ విప్లవం:—

పంచాయతీరాజ్ కేవలం ఆర్థిక రంగంలో పక్రణాళికాపథంలో సాధించే ఫలితాలతో పాటు-అతి ముఖ్యంగా సాధించతగ్గ శాశ్వత పక్రయోజనాలు మరికొన్ని గుర్తుంచుకోవాలి. పక్రజల పక్రవర్తనలో, మన వ్యక్తిత్వంలో, ఆలోచనా విధానంలో అభ్యుదయకరమైన మార్పులు సాధించాలి. పంచు జీవిగా, పాశ్చాత్యవాదిగా, సంచరించగలిగే శాశ్వతమైన సాధించాలి.

మనం ఊహించే పవనమానవిధాలుగా జరిగేది ముందు మన మనస్సులో-మనం ఆదరించేఆదర్శాలతరామం అవిర్భవించేది మన గుండెల్లో, మనం శిక్షణలో జ్ఞాన శీలాలను మెరుగుపరచి పెట్టేది మా తర్వాత మన అతరరు ఈ మూడు రంగాలలో అభ్యుదయపరచాలి ఆత్మ నిశ్చయం అవసరం పక్రయాసలం కావాలి! ఈ లక్షణాలు సర్వత్రా ఉన్నా

(మిగతా 6వ పేజీలో)

డాక్టర్ పి. తిరుమలరావు

నప్పుడు చెప్పుకునేవి కబుర్లు అందులో సోది కబుర్లు. వాడిట్టా విడిట్లా అని ఏదో కబుర్లు చెప్పుకోటం, తరువాత లోకపు కబుర్లు వేసే పేపర్లు చదువు కోటం. పేపర్ల మీద మొదటఆరు వెలలో వున్న సెన్సారు మన పూతలు లేకుండానే వస్తాయి. అందుచేత బయట వాళ్లు చదివినట్లే అన్ని పేపర్లు చదివేవి. చదువుకునేవాళ్ళం వుప్పకాలు మనకు కావలిసినవి బయట నుండి తెప్పించుకునేవాళ్లం ఎవరి దగ్గర నుంచి ఏ పుస్తకాలుంటే వారి దగ్గర తీసుకొని చదువుకునేవాళ్లం. నేను మాత్రం కావలిసిన "వైద్య గ్రంథాలు" తెప్పించుకొని వచ్చిన వైద్యం మరచిపోకుండా చదువుకుంటే వాడని, దానికి సహాయం మా గురువుగారు డాక్టర్ ఆమంచర్ల చలపతిరావుగారు కూడా సహాధ్యాయులుగా వుండేవారు వారితో ముఖ్యంగా కంటి వైద్యాన్ని గూర్చి చదువుతూ వుండేవాడిని.

డాక్టర్ ఆమంచర్ల చలపతిరావు గారు బహుముఖాగ్రబుద్ధి అతరహవ్యక్తులలోఉండే చిన్న లోపాలు వారిలో కూడా వున్నాయి అంటే ముక్కుకు అతిసూటిగా పోయే మనిషి! దానిలో వున్న లోపాలు లోకాని కంటపట్టికి తెలిసినవి. ఎవరితో ఎక్కువ సోదిగా కబుర్లు చెప్పరు. కొంచెం మా భాషా సుబ్బారావుగారు వ్రతి అని చెప్పాలి. అయన వనిపదో అయన చూసుకోటం తప్ప మరో ఊసు పెట్టుకొనేవారుకారు. ఎవరితోనూ కలవనివారితో ఏదో పనిపెట్టుకోటం వాళ్లలవాటుకాబట్టి. యిద్దరం కలిసి ఉదయాన్నే కాఫీ తాగగానే కూర్చొని వైద్యగ్రంథాలు చదువుతూ ఉండేవాళ్ళం. డాక్టరుగారు 1926—30 లలో ప్రాక్టీసు పెట్టారు, ఆరోజులలో జిల్లావైద్యాధికారులంతా సాధారణంగా తెల్లవారుండేవారు. వారిని ఐ ఎస్..ఎస్ అని పెద్ద జీతాలతో ఐ సి ఎస్. వారి లాగే ఉద్యోగాలలో వుండేవారు

జిల్లా మొత్తంమీద వారే పెద్ద వైద్య నిపుణులని ప్రతి వారు ప్రాణం మీదికి వచ్చిన వారిని వారికి చూపిస్తూ వుండేవారు. చలపతిరావుగారు ఒక పట్టుదలతో పైపైనటు ప్రాక్టీసుచేసేవారు. అదేమిటంటే యీ తెల్లగాని నల్లగాని జిల్లా వైద్యాధికారులకు మనకంటె ఎక్కువ ఏమీ తెలియదని నిరూపించాలని. ఈ పట్టుదలతో కావలిసిన మైక్రోస్కోపు మొదలైన వరిక్షలు అన్ని పెట్టుకొని శ్రద్ధగా పనిచేసేవారు. అందుచేత త్వరలోనే మంచి ఖ్యాతి సంపాదించారు. గుంటూరులో పెద్ద డాక్టర్లని పేరు మోశారు, కంటి వైద్యంలో కూడా శ్రద్ధగా నేర్చుకొని గవర్నమెంటు ఆసుపత్రిలో కూడా గౌరవ వైద్యులుగా కంటి విభాగంలో పనిచేశారు. "అంత పట్టుదలగలమనిషి" వారిది ప్రపథమంగా నా పరిచయం తెలుగులోనే.

వారు వైద్యంలో వారికి కలిగిన రెండు మూడు అనుభవాలను నాకు చెప్పారు అవి నా మనస్సులో బాగా నాటుకుపోయినాయి. వైద్యం ప్రారంభించినొత్తలో ఎవరొచ్చినా ఇంటికివచ్చి చూడాలంటే తన ఫీజు ఇదురూపాయ అనిచెప్పేవారు. ఆ సమయానికి ఒకరోజున ఒకరు వచ్చి తమ యింటికి దయచేయవలసిని కోరారట అదురూపాయలు తెమ్మన్నారట వాడు పల్లెటూరిగ్రామపుమిరాసదారుకలిసిపల్లెర మంచాలు బానలు అరాలు. బేడలు, అల్మారాలు గోడలకు తెల్లర రూపంలో అయిదు రూపాయలు తెచ్చి జిల్లా మీద పోగాడట. అప్పటి నుండి ఎవరిని

జారుడు మెట్లు

అని జైలై వెలారంభపు రోజులు పర్లాపటికే అరంభ మయ్యాయి. అత్త వారింటి మేడపై అల్లుడికి ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన గది, ఆ గది కిటికీ దక్షిణ వైపు కిటికీ నుండి చల్లని పిల్లగాలులు హాయిగా వీస్తూంటే చక్కని సాయంత్రాలు అట్టే కరిగిపోతున్నాయి; అయింటికి ఒక్కగా నొక్క పెద్ద, చిన్న అన్నీ జానే అయిన అల్లుడు సుదర్శనరావు. కాని

కథానిక

ఒక మరదలూ కావలిసిన జాకమరిదీ మాత్రం తోడున్నాడు.

సుదర్శనరావు చక్కగా ఎలక్ట్రికలిటిలో డిప్లొమా పరీక్షలు పాసాడు ఫలితాల కోసం ఎదురు చూస్తున్న రోజుల్లోనే. అన్ని విధాల అమరిన అమ్మాయి సుజాతను పెళ్ళి చేసుకున్నాడు.

ఒకవాట చక్కని సాయంత్రాన. అప్పుడే సగటి నిదురనుండి లేచి శుభ్రంగా మొఖం కడుక్కొని, రింగు రింగుల వెంట్రుకలు నొక్కుతున్న వివాహాలు చేస్తోంటే భుజంపై టవలు వద్దుకుంటూ తనకు ప్రత్యేకంగా దేగ్వరిచిన గదిలో కొచ్చి, మంచం లో కూర్చుని వెక్కి మూడు దిండ్లను ఒక్కటిగా చేసి వాటిపై ఒరిగాడు

సుజాత చూపు తెల్పుడు అరింగు రింగుల వెంట్రుకల్లోనే వుంటాయి. అరింగులు ఆ విశాలమైన ఫాలభాగాన పిల్లగాలుల కాదు కుంటూంటే సుజాత కెక్కడలేని పరవశత్వం.

ఇంటల్లు దెవ్వడు లేస్తాడనే ఎదురు చూస్తున్నట్లున్నాడు అత్తగారు పక్కకోరి అలుడి కోసం ప్రత్యేకంగా తయారు చేసిన వేడి వేడి గారెలు ఇంతలో సుజాత రెండు టీపాయ్‌లు తెచ్చి సుదర్శనరావు కూరున్న మంచం దగ్గఱకు జరిపి, అరింగులను తదేకంగా చూడబోయింది. దృఢహారకవి, కళాకారుడు, రసికుడు అయిన సుదర్శనరావు సుజాత భంగిమలో ఎక్కడోఎర్పడ్డ మలుపులో తనసుంగుడె వలిగిపోతున్నట్టె. సుజాత నందుకోబోయాడు. గదిలోకి తుళ్ళుమంది సుజాత. ఆ వదనాన విరిసిన దరహాసరేఖలను చూసి శారట్లాడే ముంగురులు మూతి ముడుచుకున్నాయి.

బయట జల్లు ప్రారంభమైంది. చల్లగా, మెల్లగా హాయిగా మలయమారుతం వీస్తోంది. ఏదోయొక విధమైన పరవశత్వం తన్నావరిస్తుంది. ఊహలు ఆలోచనలను వెతుక్కుంటున్నాయి.

కమ్మగా, మెల్లగా రేడియో పాడుతోంది.

ఒకచేతిలో, వేడివేడి గారెలు గల ప్లేటుంచుకొని, అల్లుడిగారి కిష్టమైన శాకాన్ని ఓగిన్నెలో ఉంచి, వేరొక చేతిలో మంచినీళ్ల గ్లాసుతో దివిమంది వచ్చిన దేవతలా ప్రత్యక్షమయింది సుజాత. అప్పుడే, అక్కయ్యవెనకే వచ్చాడు వీళ్ళిక కావమరది; మానిడి వళ్ల ప్లేటును చేతిలో పట్టుకొని, కావమరిదితో సరసాలాడబోయాడుసుదర్శనరావు. ఆడపిల్లకొచ్చే సిగ్గును వదిలేసి గుడిస్తూ ఇంట్లోకి తుర్రుమన్నాడు. అప్పుడప్పుడే గుణకారాలు భాగాహారాలు నేర్చుకుంటున్న కావమరిది.

నవ్వుకుంటూ తలెత్తి చూపు మార్చాడు సుదర్శనరావు.

ఎవరు అక్కడున్నది?

సుజాత; కాదు. రంభ. ఊరశ.....

అల్లుడుగారి చూపు లాగిపోయాయి.

పాలరాతి విగ్రహం బల్ల మీద కూర్చుంది

ఎర్రని తీర, ఎర్రని జాకెట్ మెల్లా రాళ్ళచెల్లెను వనువు రంగు చాలాలతో పేర్కొలాడుతోంది మంగళ సూత్రం

ఈ వస్తువులు పెద్ద విశేషం గాదు సుదర్శనరావు చూపు లాగి పోవడానికి

పొంటిన "

వారఫలం • శుభాశుభం

19-7-1961 మొదలు 25-7-1964 వరకు

మేషం

(అశ్వని భరణి కృత్తిక 1)

వస్త్రము, ఎట్టి పదార్థములను తలపెట్టకపోవుటయే మంచిది. ప్రత్యేకించి మీ ప్రతిభను మీ తలపైన వ్యాపారాలను మొదటి నెలకు వచ్చినా మరొక సమయంలో తెలిసికోలేని అవకాశం ఉన్నది. గాలివార్తలు నమ్మి కార్యరంగంలోనికి దిగవద్దు. వ్యక్తిగతాలలో శుభ సూచనలు అగుపడినవి. ఇతరుల పొగడ్తలకు మోసపోకూడదు. చేజారిన సొమ్ము చేతికిరాదు. ధనలోపం వల్ల కొన్ని అందర్యములో వెనుకాడవలసి వస్తుంది కాని మీ ప్రయత్నాలు సఫలమవుతాయి. ఆదాయం చెప్పుకోదగ్గదిగా ఉంటుంది. కుటుంబ విషయాలలో పిల్లల ఆరోగ్యం బాగుండదు. పాదమైనతివరకు ప్రయాణాలకు వాయిదా వేయటం మంచిది.

వృషభం

(కృత్తిక 2 3 4, రోహిణి మృగశిర 1,2)

మీ శక్తిసామర్థ్యాలు కాపాడుకోగల సమయం. గొప్పవారిస్నేహం లభిస్తుంది. విద్యారంగంలో శుభ మాచనలు, వ్యవహార రంగంలో మీ మాటకు గౌరవం లభిస్తుంది. ధనలాభం, నూతనవ్యాపార పరిశ్రమాభివృద్ధిని గూర్చి పెట్టుబడుల రూపంలో అధికవ్యయం కలుగుతుంది. వాహిక తగిన ప్రయోజనం కనిపిస్తుంది. ఎదురుచూస్తున్న ఆదాయం చేతికందే అవకాశములుతిరుగవు. ఉద్యోగంలో హోదా పెరుగుతుంది. శుభకార్యాలు అప్పులకు సంబంధించిన వ్యవహారాలు అనుకూలంగా కలిసివస్తవి. కుటుంబ విషయాలు సుఖ సంతోష కార్యక్రమాలతో ముముఖంగా సాగిపోతవి.

మిథునం

మృగశిర 3 4 ఆరుద్ర పునర్వసు1,2,3

ఈ వారం మీకు విశేషంగా కార్యభారం పెరుగుతుంది. బంధువర్గాలతో వివాదాలు రాగల సమయం. ఓర్పు చాలా అవసరం. ఉద్యోగంలో శ్రమ అధికం. నూతన వ్యాపార పరిశ్రమాభివృద్ధి గూర్చిన పనులు చురుకుగా జరుగుతవి. అనవసర ప్రయాణాలు చేయుటవలన ఖర్చులు విశేషంగా ఉంటవి. దేహసౌఖ్యం లోపిస్తుంది. కొంత మందికి అతిశయవలన నేత్ర వ్యాధులు రావచ్చును. కుటుంబ విషయాలలో పరస్పర భేదాభిప్రాయాలు రావచ్చును. ఆప్తవరులు ఏదో రూపంలో బయట పడుతుంటారు శుభ కార్యములు గూర్చిన వరులలో ప్రస్తుతం కొంత నిదానం కనిపిస్తుంది.

కర్కాటకం

(పునర్వసు 4 పుష్యమి. ఆశ్లేష)

సంఘంలో మీమాటకు విలువ గౌరవం పెరుగుతుంది. ఎదుటివారి బాధ్యతలను తెలిపై వేసుకొని ఆందోళన పడతారు. చిక్కులలో మీ ఉద్యోగధర్మాన్ని చక్కగా నిర్వహించి అధికారుల ఆదరణను పొందగలుగుతారు. వ్యాపారం లాభదాయకంగా ఉంటుంది. క్రొత్త ప్రయత్నాలు కలసివస్తవి ఆర్థిక విషయాలలో జాగ్రత్త చాలా అవసరం ఖర్చులు తగ్గించుట. శక్తికి మించిన సహాయాలకు పోకుండుట మంచిది. కాపలసినదబ్బు చేతికంది తలచినపనులు ప్రయాణాలు ముందుకు సాగుతవి శుభ వార్తలు వింటారు కుటుంబంలో శుభ కార్యములు కూడివచ్చి సుఖ సంతోషాలు లభిస్తవి.

సింహం

(మఘ. పుబ్బ ఉత్తర 1)

ఈవారం మీకు పూర్తి మనశ్శాంతి లేకపోవుటవలన పనులందునిదానంనిపిస్తుంది. కాని దైవ సహాయం వలన పరిస్థితులను చక్కబెట్టుకో గలుగుతారు. వృత్తి వ్యాపారాలు సామాన్యంగా ముందుకు సాగిపోతుంటవి. మీ విరోధులు మీకు అపకారం చేయుటకు ప్రయత్నించి విఫలమవుతారు. వ్యవహార రంగంలో ఆశ్రద్ధ పనికిరాదు. ముదువెనుకలు ఆలోచించి ధనాన్ని వ్యయపరచండి ధన సంబంధమైన ప్రత్యేక అవసరములు ముందు రావచ్చు ఆరోగ్యం అంత బాగుండక పోవచ్చు ప్రయాణాలలో స్వల్ప ప్రమాదాలు రావచ్చు. కుటుంబ విషయాలు ప్రశాంతంగా ఉంటవి

కన్య

(ఉత్తర 2 3 4 హస్త, చిత్త 1 2)

ఈ వారంలో మీరు తలచిన పనులు నిరాటంకముగా సాగిపోతవి. వృత్తి వ్యాపారాలలో అభివృద్ధికరమైన మార్పులుకలిగి ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటుంది అర్థిక స్థితి మునుపటికంటె బాగుంటుంది భూగృహవాహనములనుండి ఆదాయం సమకూరుతుంది పెద్దవారి స్నేహం సలహా సంప్రదింపులు లభిస్తవి. పుస్తక, ప్రచురణ రంగాలలో ఉన్నవారికి ఇది మంచి సమయం ప్రయాణ మూలక ధనవృద్ధి కార్యసాఫల్యత లభిస్తుంది మీ మంచి కొరినట్లు నటించి మీతో ఉన్నవారే మేమ గోతులు త్రవ్వడానికి ప్రయత్నిస్తారు. వారిని ఒకకంట కనిపెట్టి ఉండటం మంచిది. కుటుంబ విషయాలలో అనవసర వ్యయం చేయుట సమస్యలు.

తుల

(చిత్త 3 4. స్వాతి. విశాఖ 1, 2. 3)

ఈ వారం మీ ధైర్యానికి గురి నిబ్బరానికి, ఓర్పుకు పరీక్షా సమయం లేనిపోని బాధ్యతలు మీ నెత్తిపైన పడతవి కావలసినవారు కూడా విరోధులవలె ప్రవర్తిస్తారు అకారణంగా బంధుమిత్రులతో కలహిస్తారు. ప్రారంభంలో శ్రమతో చేసిన వాగ్దానాలకి అన్నివనులు అనుకూలంగా వెనకవేసుతవి. స్టాక్యులేషనువంటి వ్యాపారాలు వదలిపెట్టండి. వృత్తి వ్యాపారాలు సామాన్యంగా ఉంటవి. మీ అనారోగ్యాలవల్ల కుటుంబ విషయాలవలన చికాకుగా ఉండి అధిక ధనవ్యయంచేస్తారు. వారాంతంలో అనుకోనివిధంగా ఆదాయం వచ్చినదనుతుంది. దూర ప్రదేశాల నుండి శుభ వార్తలు అందుతవి. దగ్గర ప్రయాణాలు చేస్తారు.

వృశ్చికం

(విశాఖ, అనూరాధ. జ్యేష్ఠ 1. 2)

ఈ వారం సర్వవిధాల ప్రోత్సాహకరంగాఉంటుంది ఉద్యోగంలో హోదా అధికారం పెరిగే మాచనలున్నవి. అధికారుల ఆదరాభిమానాలు లభిస్తవి. నిరుద్యోగులకు ఉద్యోగప్రయత్నాలలో జయం కలుగుతుంది. మీ మాటకు, మీ పనులకు అటంకాలు ఏమీరావు. వృత్తి వ్యాపారాలలో మీ శ్రమకు తగిన ఫలితం పొందగలుగుతారు. వ్యావహారిక సమస్యలు అనుకూలంగా పరిష్కార మార్గానికివస్తవి. ఆదాయం చాలకఋణములు చేయవలసి వస్తుంది. దైవ చింతనతో పుణ్య కార్యాలు చేస్తారు. కుటుంబ విషయాలు మీకు సుఖాన్ని శాంతిని కలిగిస్తవి.

ధనస్సు

(మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1)

మీ ప్రయత్నాలకు అడుగడుగునా ఆటంకాలు రాగలకాలం. అయినవారి వల్ల ఆశించినఫలితాన్ని, సహాయాన్ని పొందలేకపోతారు. విరోధులు మిమ్మలను చిక్కులలో దించటానికి ప్రయత్నిస్తారు. అవసరపు ప్రతిష్టలకు ప్రాకులాడక గుండె నిబ్బరంగా ఉంచుకొని ధైర్యంగా ముందుకు సాగండి. మిమ్మలను అభిమానించి అడుకునే స్నేహితులు లభ్యమవుతారు. ఉద్యోగంలో ఉత్పన్నమైన పాత చీకాకులు తొలగి, స్వస్థత చిక్కుతుంది. వ్యాపారంలో అధిక పోటీమూలకంగా ఆశించిన లాభాలు రావు. ప్రస్తుతం మీఆరోగ్యం కుటుంబంలో పిల్లల ఆరోగ్యం కూడా అంత బాగుండదు.

మకరం

ఉత్తరాషాఢ2,3,4 శ్రవణం,ధనిష్ట 1,2

ఈ వారంలో కొన్ని సంఘటనలు మిమ్మలను కలవరపెట్టవచ్చు. వ్యాయంతోపం పెద్దలతో వాదవలకు దిగవలసి వస్తుంది, వృత్తి వ్యాపారాలకుసంబంధించినపనులు చురుకుగా సాగిపోతవి. పరిస్థితులలో మార్పును బట్టి ఎప్పటికప్పుడు నూతన విధానాలను ఆలోచించవలసి వస్తుంది. ఉద్యోగాలలో అధికారుల ఆదరాభిమానం, వెనుకటి కన్న స్థిరత్వంలభిస్తుంది. శత్రుప్రాబల్యం తగ్గుతుంది. వదిమంది మీమాటను గౌరవించి ఆమోదిస్తారు. ప్రయాణాలవలన రాకవలన మనశ్శాంతి లభిస్తుంది, దూర ప్రదేశం నుండి శుభవార్త వింటారు.

(శేష వేష తరువాయి)

కాదు... భార్య-అంటే చనిపోయి, తన శరీరంలోని ఒక భాగం. తన కష్టమైన సదార్థాలు కమ్మగా చేసి తినిపిస్తోంది నన్నుతో.....జీవితంలో నాకొక్కటి తీయి టేమిటి? రాలు ఈ సుఖం బాలు" అలోచనలు పోతున్నాయి అంతం లేకుండా

"తిన్న! తినండి!!" అంటి సుజాత గోముగా, విసం బుంగమూతితో,

ఈ ప్రపంచం తో పెద్దాడు సుదర్శనరావు.

"చూడు సుజా! మంచి నీళ్లు పుతున్నాయి"

"త్రాగండి"

"అహహహా! అత్తవారింట్లో అందులో నీ ముందు గ్లాసును చేతితో పట్టుకొని...."

"మరీ వసిపిల్లాడయిపోతున్నారు"

"కాదు. అయిపోయాను. ఇక త్రాగించు"

సుజాత గ్లాసును చేతిలో యుంచుకొని, మంచంమీద కూర్చొని. గాలాలు పోతున్న ఇరవై మూడేళ్ళ జాలా కుమారుడికి నీళ్లు త్రాగించింది.

"సుజా! ఇలాచూడు" పెదవులు కదలలేదు కాని కళ్లు పిలిచాయి.

నాలుగుకళ్లు కలిశాయి. సిగ్గు దొంతరలు పెరిగాయి సుజాతకు. వాసిజల్లు పెరిగినట్లు శబ్ద మెక్కువయ్యింది. ఒక్కసారి ఆకాశంలో విద్యుద్రేఖలు మెరిశాయి. చిన్న ఉరుము గర్జించింది.

సుజాత సుదర్శనరావు ఎదలో దాక్కొంది.

"సుజా! ఏంకావాలి?" ప్రపంచాన్నే తెచ్చి యివ్వగలవన్నధీమా ఆగొంతులో

"నాకేం అక్కరలేదు మీరే నా సర్వస్వం. మీగుండెల్లోనే నిదురపోతాను మీచూపుల్లోనే కరిగిపోతాను మీరే నా దైవం."

"అవన్నీ వరే...."

"నా దైవం నాసొత్తే. ఇంకొకరికి పోగూడదు. అంతే; నాకింకే మక్కరలేదు. నా జీవితం ధన్యం"

"పిచ్చిపిల్లా! ఫిబ్రవరి నెలలో ముప్పదవతేదీ వస్తుందా? అనంభవం నా మనోనిశ్చయంకూడా అంతే"

ఆ సమయస్ఫూర్తి. విజ్ఞాన సంపదంతా తనసొత్తే అనే సంతోషంలో, మెలుస్తున్న కళ్ళతో సుదర్శనరావు ఎదలో కరిగిపోయింది సుజాత.

లేని ధైర్యాన్ని వందతో భాగిస్తూ తొంగిచూచాడు ఏకైక జావమరది. పదులు విడిపోలోయాయి. ఎక్కడ నుండో పిలవని పేరంటంలా వచ్చిన నిస్సగు వేయితో గుణిస్తూ తుర్రు మన్నాడు ఏకైక జావమరది;

తరువాత పదులు.....

సుజాత చేసిన సమ్మతి పలహారాలు తింటూంటే, తియ్యని జ్ఞాపకాలన్నీ సినిమా రీలులా కరిగి పోయింది. కాగితాల్లోని టిఫిన్ కూడ అయిపోయింది. చేతులు దులుపుకొని నదిప్రక్కనే యిసుకలో తోడివ టెలిమల్లోని నీరు కడుపునిండా త్రాగాడు సుదర్శనరావు. సన్నగా బ్రేవుమంటూ పొడియిసుకలో కూర్చున్నాడు మూతి తుడుచుకుంటూ.

ఇపుడు సుదర్శనరావు ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డులో "కెమికల్ స్టాక్ టేకింగ్ సూపర్వైజరు." బాగార్జున సాగర్, కొత్తగూడెంలమ కలుపుతూ "220" కిలోవోల్టులైను నిర్మించాలి. ఆలైను" రావుల పెంట" అనే గ్రామం యొద్ద మూసీ నదిని దాటుతుంది. అసిస్టెంటు ఇంజనీరు యిచ్చిన మ్యాపు ప్రకారం సర్వేగా చూసుకుంటూ. సుదర్శనరావు సాయంత్రానికల్లా రావుల పెంట గ్రామాన్ని చేరుకున్నాడు. ఆ వూరికి రెండు మైళ్ల దూరంలోనే మూసీ పారుతుంది. వెంట తెచ్చిన బ్యాగును ఆవూరి సర్పంచ్ యింట్లో యుంచి, ఫలహారాలు కట్టిన రాత్రాన్ని, "రూటు" మాపును తీసుకొని మూసీనది వేపు బయలు దేరాడు. ఆరు ప్రాంతాల్లో. ఊరు దాటగానే పెద్ద చెలువు, ఒకవైపు చెలువు మరొకవైపు వచ్చిన పంట పొలాలు పట్టణవాసి సుదర్శనరావుకు ఒక వింత అనందాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. దాదాపు ఒక మైలున్నర దాటేసరికి చెలువుగట్టు అంతమయింది. తరువాత అరమైలు పడితే పరికి మూసీనది కనిపించింది. నిండు వేసవి అగుటచే నీరు చాలా తక్కువగా పారుతున్నాయి.

మైలు చూసుకున్నాడు. దగ్గఅడగ్గట వేడు కావస్తోంది. అయినా సంధ్యవెలుతురు యుంది; మూపుతీసి లైను పోవలసిన స్థలాన్ని చూచాడు. నదిలో ఎన్ని "పోల్స్" వస్తాయో ఆలోచించాడు. మూపు కట్టిపెట్టి టిఫిన్ కుపక్రమించాడు తిరా బాగిశాలు విప్పితే అవే గారెలు. ఆ గారెలు తింటూంటే ఏవో మధురస్మృతులు తనచుట్టూ తిరుగుతున్నాయి, టిఫిన్ కానిస్తు ఆలోచిస్తున్నాడు.

మానవజీవితాన్ని భగవంతుడు ఎంత నిర్దుష్టంగా సృష్టించాడు? చూడు! పాటిపాటి సుజాత నేనంటే చస్తుంది వేళేవాలి – ఈ ప్రపంచంలో – కాని పిచ్చిసుజాతా! ఎప్పటికీ ఒకభయం. తన 'అభరణాన్ని' ఇంకెవరో దరిస్తారని ఎలాంటి సుజాత యెలా మారిపోయింది! యౌవన కళలన్నీపోయాయి ఆప్యాయతనిండిన హృదయంలో మామూలు స్త్రీగా మిగిలింది. అయినా స్త్రీకి అంతకంటేఇంకెక్కువేం కావాలి?"

రవిని బాగా చదివించాలి. నాలా కాకుండా వాణ్ణో పెద్ద యింజనీరును చేయాలి.'

'విజయ! పాలబుగ్గల కూతురు'

'నాలుగేళ్ళల్లో ఎలాంటి సుదర్శనరావు సుజాత లెలా మారిపోయారు. ఇద్దరు పిల్లలు. వాళ్ళ భవిష్యత్తు చూడవలసిన బాధ్యత. కార్యక్షేత్రం....'

ఆలోచనలు పోతున్నాయి నత్లేలేని గుర్రాలాగున.

ఆలోచనలబావి పరిసరాన్ని పరికించాడు వెన్నెల వచ్చేస్తోంది. పైన చూశాడు ఎనిమిదన్నర. ఆవెన్నెలలో మూసీ ఏదో వింత పోయగాన్ని సంతరించుకుంటుంది

పోవడానికు వక్రమించాడు "పోయినూతం పడుకు పేదేగా! కాసేపు తరువాతే పోదా" మని యిసుకలో అలా పడుకన్నాడు ఆలోచనలు పరిగెత్తుకొస్తోన్నాయి. ఆలోచనల నావ్వేనిస్తూ నిదురాదేవి పడిలో కన్ను మూశాడు

టపటప చినుకుల చప్పుడుకు మెలకువ వచ్చింది. గబగబా లేచాడు, నదిపొరే చప్పుడు, గుర్రాళ్ళ ధ్వని స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది ఒక్కపారిగా పదోభయసూచనంచేసింది తన్నుచంద్రుడు కూడ ఎక్కడో ముబ్బులాటువ దాక్కొన్నాడు సరిసర ప్రాంతాన్ని అర్థం చేసికోవటానికి కొన్ని క్షణాలు అటూ యిటూ చూశాడు ఎటు నడవాలో ఏమీ పాలుపోలేదు వర్షం ఎక్కువవుతుంది. నర్థపు చినుకులు నదినీళ్ళల్లో పడుతోంటే ఒకవిధమైన లయనాదాలు విన్పిస్తున్నాయి. పైన చూశాడు. ఇరిడియం కాంతులతో రెండుంబావైనట్లు తలిపించే గడియారం. కాసేపు అక్కడే నిలదొక్కుక నిలబడి, తనుయిక్కడికి వచ్చిన గుర్తులను జ్ఞప్తికి చేసికున్నాడు, ఒక్కసారిగా ఉలుము గర్జించి. మెలుపు మెరిసింది ఆ మెలుపు సహాయంతో పరిసరాన్ని అరం చేసికొని మెల్లగా యిసుకలో నుండి గట్టెక్కాడు.

మెలుపు మెరిసింది. ఆ మెరుపు సహాయంతో ముందు చూశాడు. అక్కడొక చెట్టు, ఒక దొడ్డి, చిన్నపాక యున్నట్లు అస్పష్టంగా గోచరించింది.

అప్రయత్నంగా ఆపాకవేపు నడిచాడు.

వర్షం ఎక్కువవుతోంది. అప్పటికే సగం తడిశాడు. ఎండలో ఎండి బీటలు వారిన పొలాలు తడుస్తున్నాయి, చెలువు పారకం లేని పొలాలు. ఆ పొలాల మీదుగా నడుస్తూ ఆ పాకను సమీపించాడు.

మెలుపు మెరిసింది. దొడ్డి వేపు చూచాడు. ఆవులు గేదెలే ఉన్నట్లున్నాయి. అందులో మనుషులు లేరని నిర్ధారణ చేసికున్నాడు. ఇక పాకలో యెవరైనా ఉన్నారేమో పొలాల వేపు నడుస్తూ "ఎవరండీ" అని కేకవేసినట్లున్నాడు. ఎవరూ పలకలేదు. పరికించాపాకలోనుండి ఏదో ఎండుగడ్డి కదలిన చప్పుడు వినవచ్చింది. భయంలాంటి వదార్థమేదో ఎక్కువవుతోంది సుదర్శనావుకు. మళ్ళీ యొక మెరుపు సహాయంతో పాకముందు చేరాడు.

అదొక చిన్న పాక. తాను నిటారుగా నిలబడితే తలకు తాకేట్లుంది దాని పైభాగం.

తడిసిపోతుండడంచేత పాకలోకి దూరాడు. మళ్ళీ యేదో ఎండుగడ్డి కదలిన చప్పుడు. భయం ద్విగుణీకృతమౌతోంది.

"ఎవరు?" పాధ్యమైనంత మెల్లగా భయాన్ని కలుపుతూ అన్నాడు.

ఎవరూ పలకలేదు.

ఎండుగడ్డి మళ్ళీ కదలింది.

అచప్పుడులో గాజులు ఘల్లుమన్నాయి.

సుదర్శనావు గుండెలు జల్లుమన్నాయి.

అచేతనుడయిపోయాడు. మాట పెగలడంలేదు కాళ్లు కదలడంలేదు.

వర్షం విపరీతంగా కురుస్తోంది. ఉలుములు, మెలుపులు ఉధృతంగా పోటీ పడుతున్నాయి. వాతావరణ మంతా భీభత్సంలా తయారయింది.

పాక ఒకవేపుగోడ 'దళేలు' మనికూలింది. ఒక్కసారి ఎండుగడ్డిచప్పుడు గాజులచప్పుడు విడివిడిగా వినిపించింది. ఒక్కమెలుపు మెరిసింది. కూలిన గోడవేపు నుండి వెలుతురు రొక్కసారిగా పాకలోని ఎండుగడ్డిపై పడింది. అనుకోకుండా సుదర్శనావు చూపులటు మళ్లాయి. తాను చూచిన దృశ్యానికి ఆశ్చర్య మొక్కటేకాదు, అలాంటి జడ పదార్థాలన్నీ క్షణంలో ఆవరించాయి తన్ను ముఖంలో రంగులు మారుతున్నాయి. అనుభూతులెటో పయనిస్తున్నాయి.

"ఎండుగడ్డిలో నిండు జవ్వని. బంగారు ఛాయ మేనుతో మూతన దవళ వస్త్రాలలో, ఒకవైపు వర్షానికి మరొకవైపు శాశ్వాలిక పరిసరానికి భీతహరిణీక్షణంలా భయం భయంగా గడ్డిలో దాక్కొంటోంది! ఇలాంటి సమయాల్లోనే ధైర్యాన్ని పుణికి పుచ్చుకోవాలను కొన్నాడు. సుదర్శనావు. ఒక విధమైన ధైర్యంతో ముందుకడుగేశాడు. తన శాలికి గూడ గడ్డి తగిలింది. అక్కడే మెల్లగా కూర్చోబోయాడు. ఒక మెలుపు మెరిసింది. ఆ జవ్వని స్పష్టంగా కనపడింది. భయం భయంగా తనవేపే చూస్తోంది నిండు అలంకారాలతో గడ్డిలో కూర్చొని ఒక్కసారి ముందుకు జరిగాడు. మల్లెల సువాసనలు గుప్పుమన్నాయి. ఏవో సుగంధపు వాసనలుమత్తెక్కిస్తున్నాయి. సుదర్శనావు విప్రపంచం లేదు. ఇంకొంచెం ముందుకు జరిగాడు తన చేతికి తెచ్చగా, మెత్తగా ఏదో తగిలింది. అప్పుడే మెరిసిన మెలుపుగుడ్డు. తీరా చూస్తే ఆమె కాలు. తన చేయి ఆమెకాలు మీద పడగానే ఆత్మవతి పెట్టులో ఆగడ్డిలో ఏదో మెరుకలు తగిలింది అంతే! ఉలుములు, మెలుపులు. వర్షం. గాలి ఉన్నంగా ఉన్నాయి పైన పెట్టు మీద పిడుములు కదలిన చప్పుడు దొడ్లో లేగ అలుపు చప్పుడు, పాకలో ఎండుగడ్డి చప్పుడు ఆ భయంకర వాతావరణంలో లీనమవుతున్నాయి. ఉలాలు దొర్లిపోయాయి

వర్షం తగ్గుముఖం పట్టింది దగ్గర్లోని మూసీలో వరదలు పోయినట్టు శబ్ద వినిపిస్తోంది గాలితగ్గింది మెలుపులు మాత్రం మెరుస్తున్నాయి పరిసర ప్రదేశాలు జాలీటోగా నిండిపోయింది. పాకలో అగ్నిపర్వతాలు చల్లబడినాటలు వినబడుతున్నాయి.

"ఎవరు?" సుదర్శనావు అడిగాడు.

"... ...." వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తోంది.

"నీవెవరో చెప్పు!" బుజాలు కుదుపుతూ అడిగాడు.

"నేనెవరయినా నా స్వతంత్రం నిండు పెళ్ళికూతుర్ని డుడికోప్రేమతో నన్ను నా జీవితాన్ని బాశనంచేశారు" అచేతనంగా గడ్డిలోనడి ఏడుస్తోంది వీపు నేలకు అదుముతూ.

"నీవు పెళ్లికూతురివా? మరిలా యీ అర్ధరాత్రి...."

"ఇష్టంలేనిపెళ్లి చేస్తోంటే సహించక మా బావ నేను ఎక్కడైనా పారిపోదామనుకున్నాము. ఈరాత్రి వన్నెండు గంటల ప్రాంతంలో నన్నిక్కడుండమన్నాడు కాని పతితగా ఉన్నాను. నా భావను మోసంచేయలేను." బావురుమంది; నిస్సహాయంగా కంటి నీరు కారిపోతోంది.

"అయితే..... అయితే..... నన్ను క్షమించు" గళాలున లేచాడు సుదర్శనావు. గబగబా పాకనుండి బయటికి నడిచాడు. ఎండిన పొలాలన్ని నీళ్ళతో నిండువాయి. అందులోనుండి గబగబా నడుస్తున్నాడు

"ఆగండి" ప్రకృతి గర్జించినట్లయింది ఎక్కడలేని భయ మావరించింది సుదర్శనావును. అంతే ఆ చీకటిలో, ఆ నిన్నటి ముసురులో, ఆ దారి తెలియని క్రొత్త ప్రదేశంలో వరుగు లంకించుకొని పడుతూలేస్తూ ఓ పావుగంట తరువాత చెలువుగట్టు చేరుకున్నాడు.

బురదకారడి చెలువుగట్టుమీద నుండి గబగబా రావులపెంట గ్రామంవేపు నడుస్తున్నాడు. తన మనిషిక్క మివ్వు దేమీ కనిపించడంలేదు. ముందు చూచాడు మిణుకుమిణుకు మని వెలుగునూ అస్పష్టంగా గ్రామాన్ని సూచించే వీధి దీపాలమీద యుంది

హఠాత్తుగా ఓ మూడు వాలుగు ఫర్లాంగుల దూరంనుండి ఎవరో లాంతర్లను చేతిలో యుంచుకొని వస్తున్నట్టనిపించింది సుదర్శనావుకు కాస్త తేరుకొని పిదానంగా చూశాడు తన ఊహా నిజమే అయింది ఎవరో వస్తున్నారు గుండెల్లోని భయం పైకి కన్పిస్తున్నట్టు కలవరపడుతూ ఓ గుబురుచెట్టు చాటుకు పరిగెత్తాడు అక్కడనక్కలా నిలబడ్డాడు కొంతసేపటికి ఆ గుంపు తనున్న ప్రదేశాన్ని సమీపించింది

"నా బంగారు తల్లి, తన కడుపులోని మాట తెలిసే కాబోలు నాకోసం" ఎవరో వాపురు మన్నారు గుంపులో నుండి.

సుదర్శనావుకు గుండె ఆగిపోయినంత పనైంది బాళు తన్నుకొటిపోయి కనుచూపు మేరలో ఎవరు కనుచూడలేదు. ఆ తరకు అక్కడే దాగి తరువాత గబగబా బయలుదేరి ఊరు సమీపానికి చేరాడు. పైన చూస్తే బాలుగున్నయింది. ఆరగంట నీవు బస్సొస్తాడు దగ్గర నిలబడి బస్సెక్కి వెళ్లిపోయాడు

* * *

కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని స్నానం చేసి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు సుదర్శనావు ఆమర్నాడు ఆనాటి పేపరందుకుంటూ కాఫీకోసం కేకవేశాడు ఇంట్లోకి. మొదటిపేజీలో ప్రత్యేకంగా ఒక స్క్వేర్ బార్డర్ మధ్యవేసిన వార్త చదివి స్తంభించిపోయాడు.

రావుల పెంట అనే గ్రామంలో యిష్టంలేని పెళ్ళి చేస్తోంటే సహించక ఒక అమ్మాయి నిండు పెళ్ళి కూతురి అలంకారాలతో మూసీ నదిలో పడి ఆత్మహత్య చేసుకుంది.

గుండెల్లో గుండు పడ్డట్టయింది సుదర్శనావుకు నోట మాటరాలేదు కాని మనసుఘోష పెడుతోంది. దానికి కారకుడు తనేయని.

కాఫీతో ప్రపంచముయింది. ఫిబ్రవరి ముప్పైరాదని దృఢ నిశ్చయం చేసికున్న సుజాత.

సుజాత ముఖంలోకి సూటిగా చూడలేక గటాగటా కాఫీ త్రాగేసి కూర్చాయలకోసం సంచితో బయటికి నడిచాడు సుదర్శనావు.–

జారుడు మెట్లు

ఇద్దరు పిల్లలు. వాళ్ళ భవిష్యత్తుని చూడవలసిన బాధ్యత. కార్యక్షేత్రం....'

ఆలోచనలు పోతున్నాయి నత్లేలేని గుర్రాలాగున.

ఆలోచనలబావి పరిసరాన్ని పరికించాడు వెన్నెల వచ్చేస్తోంది. పైన చూశాడు ఎనిమిదన్నర. ఆవెన్నెలలో మూసీ ఏదో వింత పోయగాన్ని సంతరించుకుంటుంది

పోవడానికు వక్రమించాడు "పోయినూతం పడుకు పేదేగా! కాసేపు తరువాతే పోదా" మని యిసుకలో అలా పడుకన్నాడు ఆలోచనలు పరిగెత్తుకొస్తోన్నాయి. ఆలోచనల నావ్వేనిస్తూ నిదురాదేవి పడిలో కన్ను మూశాడు

టపటప చినుకుల చప్పుడుకు మెలకువ వచ్చింది. గబగబా లేచాడు, నదిపొరే చప్పుడు, గుర్రాళ్ళ ధ్వని స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది ఒక్కపారిగా పదోభయసూచనంచేసింది తన్నుచంద్రుడు కూడ ఎక్కడో ముబ్బులాటువ దాక్కొన్నాడు పరిసరప్రాంతాన్ని అర్థం చేసికోవటానికి కొన్ని క్షణాలు అటూ యిటూ చూశాడు ఎటు నడవాలో ఏమీ పాలుపోలేదు వర్షం ఎక్కువవుతుంది. నర్థపు చినుకులు నదినీళ్ళల్లో పడుతోంటే ఒకవిధమైన లయనాదాలు విన్పిస్తున్నాయి. పైన చూశాడు. ఇరిడియం కాంతులతో రెండుంబావైనట్లు తలిపించే గడియారం. కాసేపు అక్కడే నిలదొక్కుక నిలబడి, తనుయిక్కడికి వచ్చిన గుర్తులను జ్ఞప్తికి చేసికున్నాడు, ఒక్కసారిగా ఉలుము గర్జించి. మెలుపు మెరిసింది ఆ మెలుపు సహాయంతో పరిసరాన్ని అరం చేసికొని మెల్లగా యిసుకలో నుండి గట్టెక్కాడు.

మెలుపు మెరిసింది. ఆ మెరుపు సహాయంతో ముందు చూశాడు. అక్కడొక చెట్టు, ఒక దొడ్డి, చిన్నపాక యున్నట్లు అస్పష్టంగా గోచరించింది.

అప్రయత్నంగా ఆపాకవేపు నడిచాడు.

వర్షం ఎక్కువవుతోంది. అప్పటికే సగం తడిశాడు. ఎండలో ఎండి బీటలు వారిన పొలాలు తడుస్తున్నాయి, చెలువు పారకం లేని పొలాలు. ఆ పొలాల మీదుగా నడుస్తూ ఆ పాకను సమీపించాడు.

మెలుపు మెరిసింది. దొడ్డి వేపు చూచాడు. ఆవులు గేదెలే ఉన్నట్లున్నాయి. అందులో మనుషులు లేరని నిర్ధారణ చేసికున్నాడు. ఇక పాకలో యెవరైనా ఉన్నారేమో పొలాల వేపు నడుస్తూ "ఎవరండీ" అని కేకవేసినట్లున్నాడు. ఎవరూ పలకలేదు. పరికించాపాకలోనుండి ఏదో ఎండుగడ్డి కదలిన చప్పుడు వినవచ్చింది. భయంలాంటి వదార్థమేదో ఎక్కువవుతోంది సుదర్శనావుకు. మళ్ళీ యొక మెరుపు సహాయంతో పాకముందు చేరాడు.

అదొక చిన్న పాక. తాను నిటారుగా నిలబడితే తలకు తాకేట్లుంది దాని పైభాగం.

తడిసిపోతుండడంచేత పాకలోకి దూరాడు. మళ్ళీ యేదో ఎండుగడ్డి కదలిన చప్పుడు. భయం ద్విగుణీకృతమౌతోంది.

"ఎవరు?" పాధ్యమైనంత మెల్లగా భయాన్ని కలుపుతూ అన్నాడు.

ఎవరూ పలకలేదు.

ఎండుగడ్డి మళ్ళీ కదలింది.

అచప్పుడులో గాజులు ఘల్లుమన్నాయి.

సుదర్శనావు గుండెలు జల్లుమన్నాయి.

అచేతనుడయిపోయాడు. మాట పెగలడంలేదు కాళ్లు కదలడంలేదు.

వర్షం విపరీతంగా కురుస్తోంది. ఉలుములు, మెలుపులు ఉధృతంగా పోటీ పడుతున్నాయి. వాతావరణ మంతా భీభత్సంలా తయారయింది.

పాక ఒకవేపుగోడ 'దళేలు' మనికూలింది. ఒక్కసారి ఎండుగడ్డిచప్పుడు గాజులచప్పుడు విడివిడిగా వినిపించింది. ఒక్కమెలుపు మెరిసింది. కూలిన గోడవేపు నుండి వెలుతురు రొక్కసారిగా పాకలోని ఎండుగడ్డిపై పడింది. అనుకోకుండా సుదర్శనావు చూపులటు మళ్లాయి. తాను చూచిన దృశ్యానికి ఆశ్చర్య మొక్కటేకాదు, అలాంటి జడ పదార్థాలన్నీ క్షణంలో ఆవరించాయి తన్ను ముఖంలో రంగులు మారుతున్నాయి. అనుభూతులెటో పయనిస్తున్నాయి.

"ఎండుగడ్డిలో నిండు జవ్వని. బంగారు ఛాయ మేనుతో మూతన దవళ వస్త్రాలలో, ఒకవైపు వర్షానికి మరొకవైపు శాశ్వాలిక పరిసరానికి భీతహరిణీక్షణంలా భయం భయంగా గడ్డిలో దాక్కొంటోంది! ఇలాంటి సమయాల్లోనే ధైర్యాన్ని పుణికి పుచ్చుకోవాలను కొన్నాడు. సుదర్శనావు. ఒక విధమైన ధైర్యంతో ముందుకడుగేశాడు. తన శాలికి గూడ గడ్డి తగిలింది. అక్కడే మెల్లగా కూర్చోబోయాడు. ఒక మెలుపు మెరిసింది. ఆ జవ్వని స్పష్టంగా కనపడింది. భయం భయంగా తనవేపే చూస్తోంది నిండు అలంకారాలతో గడ్డిలో కూర్చొని ఒక్కసారి ముందుకు జరిగాడు. మల్లెల సువాసనలు గుప్పుమన్నాయి. ఏవో సుగంధపు వాసనలుమత్తెక్కిస్తున్నాయి. సుదర్శనావు విప్రపంచం లేదు. ఇంకొంచెం ముందుకు జరిగాడు తన చేతికి తెచ్చగా, మెత్తగా ఏదో తగిలింది. అప్పుడే మెరిసిన మెలుపుగుడ్డు. తీరా చూస్తే ఆమె కాలు. తన చేయి ఆమెకాలు మీద పడగానే ఆత్మవతి పెట్టులో ఆగడ్డిలో ఏదో మెరుకలు తగిలింది అంతే! ఉలుములు, మెలుపులు. వర్షం. గాలి ఉన్నంగా ఉన్నాయి పైన పెట్టు మీద పిడుములు కదలిన చప్పుడు దొడ్లో లేగ అలుపు చప్పుడు, పాకలో ఎండుగడ్డి చప్పుడు ఆ భయంకర వాతావరణంలో